

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 11CoP/72/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5116221431
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 12. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Malíková
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2016:5116221431.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Malíkovej a členov senátu JUDr. Jany Kotrčovej a JUDr. Romana Tichého, vo veci starostlivosti o maloleté dieťa: E. T., nar. XX.XX.XXXX, zastúpený kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina, pracovisko Kysucké Nové Mesto, toho času bytom Nesluša č. 859, dieťa matky: L. W., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. U. H., U. G. č. XX/XX, právne zastúpená spoločnosťou Advokátska kancelária Mestická, Slovíková, s. r. o., so sídlom Žilina, Hviezdoslavova č. 6, IČO: 36 421 910 a otca: G. T., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom U. č. XXX, toho času vo výkone trestu odňatia slobody v ÚVTOS Žilina, za účasti Okresnej prokuratúry Žilina, o návrhu starých rodičov G. T., nar. XX.XX.XXXX a Q. T., nar. XX.XX.XXXX, obaja trvale bytom U. č. XXX, právne zastúpení spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Milan Chovanec s. r. o., so sídlom Žilina, Vojtecha Tvrdeho 17, IČO: 36 436 640 o zverenie maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti a nariadenie neodkladného opatrenia a o návrhu matky o zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti a úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu s tým súvisiacich a nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Žilina č. k. 21P/209/2016-98 zo dňa 22. septembra 2016, takto

rozhodol:

Uznesenie okresného súdu m e n í tak, že maloleté dieťa E. T., nar. XX.XX.XXXX dočasne z v e r u j e do starostlivosti matky.

Starým rodičom G. T., nar. XX.XX.XXXX a Q. T., nar. XX.XX.XXXX, obaja trvale bytom U. č. XXX u k l a d á povinnosť odovzdať maloletého E. T. matke.

Otec j e p o v i n n ý platiť na maloletého E. výživné vo výške 30 % z o sumy životného minima na nezaopatrované nepĺnoleté dieťa mesačne vždy do 15. dňa kalendárneho mesiaca počnúc doručením tohto rozhodnutia k rukám matky.

Návrh starých rodičov G. T. a Q. T. na nariadenie neodkladného opatrenia z a m i e t a .

Účinnosť tohto neodkladného opatrenia zanikne dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej vedenej pred Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 21P/209/2016.

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením okresný súd dočasne zveril maloleté dieťa do starostlivosti starých rodičov G. T., narodeného XX.XX.XXXX a Q. T., narodenej XX.XX.XXXX. obaja trvale bytom U. č. XXX. Určil, že matka je oprávnená stretávať sa s maloletým každú stredu od 15.00 hod. do 18.00 hod., každý páry týždeň v kalendárnom roku v sobotu od 10.00 hod. do 18.00 hod., každý nepáry týždeň v kalendárnom roku v nedeľu od 10.00 hod. do 18.00 hod. Starých rodičov zaviazal povinnosťou maloleté dieťa na stretnutie s matkou pripraviť a v určenom čase jej ho v Žiline na Hlinkovom námestí pred sochou Andreja Hlinku odovzdať. Matka maloleté dieťa prevezme od starých rodičov na tomto mieste a po skončení

stretnutia odovzdá maloletého starým rodičom na tom istom mieste. Návrh matky zamietol. Účinnosť tohto neodkladného opatrenia zanikne dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. Rozhodnutie okresného súdu sa opiera o ust. § 2 ods. 1, § 325 ods. 1, § 326 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“), ust. § 395 ods. 1, § 396 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „C. m. p.“), § 28 ods. 1, § 44 ods. 1, 2, 3, 4 Zákona o rodine, čl. 5 písm. b) a c) Zákona o rodine, § 45 ods. 1, 2 Zákona o rodine.

3. Súd pri rozhodovaní o dočasnom zverení maloletého dieťaťa do starostlivosti matky alebo starých rodičov veľmi citlivo a starostlivo zvažoval, čo bude v súčasnej dobe v najlepšom záujme maloletého dieťaťa. Skutočnosť, že dieťa má byť prioritne so svojimi rodičmi, a v tomto prípade s matkou, nechce súd nijako spochybňovať, avšak za daného stavu musel rozhodnúť o dočasnom zverení maloletého dieťaťa do starostlivosti starých rodičov, s ktorými žije v spoločnej domácnosti už tri roky. Hlavným dôvodom, ktorý v zásadnej miere ovplyvnil aj rozhodnutie súdu, je skutočnosť, že maloleté dieťa videlo (okrem sporadických stretnutí v CPPPaP Žilina) matku vo februári 2014, čo je pred viac ako 2 a pol rokom. Samotná matka vo svojich vyjadreniach uvádza, že ju maloletý nepozná. Naopak, so starými rodičmi je maloleté dieťa v dennodennom kontakte, v súčasnosti oni zabezpečujú starostlivosť o maloletého. Argumenty matky berie samozrejme súd v úvahu, taktiež je poľutovania hodné, že otec sa ocitol vo výkone trestu odňatia slobody, keďže týral matku, avšak pre rodinný súd musí byť prvoradou a hlavnou prioritou záujem dieťaťa, ktorý bude v súčasnosti najlepšie a najvhodnejšie chránený u starých rodičov. Maloleté dieťa tak zostane v prostredí, v ktorom vyrastá už roky, a v ktorom mu nič nehrozí, nie je ohrozený jeho fyzický ani psychický vývin. Súd prihliadal aj na vyjadrenie psychológa CPPPaP Žilina, ako aj na odporúčanie kolízneho opatrovníka. Na základe vyššie uvedených skutočností súd vyhovel návrhu starých rodičov a návrh matky zamietol. Súd privítal rozhodnutie starých rodičov, že nechcú brániť matke v stretávaní sa s maloletým a takúto úpravu styku sami navrhli. Pokiaľ sa všetci zainteresovaní povznesú nad svoje problémy a osobnú nevráznosť a budú hľadiť prvotne na záujem dieťaťa, postupne by dochádzalo k náprave vzťahov medzi matkou a maloletým, ako aj medzi širšou rodinou. Súd ďalej pokračuje v konaní o zverení maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti a v konaní o úpravu rodičovských práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu.

4. Voči citovanému uzneseniu podala v zákonnej lehote odvolanie matka. Odvolanie podáva z dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) a h) Civilného sporového poriadku. Súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, keď konštatuje, že v súčasnosti zabezpečujú starostlivosť o maloletého starí rodičia. V rozpore s týmto záverom je konštatovanie kolízneho opatrovníka, že E. materskú školu momentálne nenavštevuje, pretože je doma a stará sa o neho dcéra starých rodičov, ktorá je na rodičovskej dovolenke. Túto informáciu potvrdzuje aj otec dieťaťa vo svojom vyjadrení, ktorý okrem iného uviedol, že E. pomáha otcovej sestre pri výchove jej syna. Matka pri návšteve v materskej škôlke zistila, že E. v tomto školskom roku ešte do materskej školy nenastúpil, čomu nasvedčuje aj zápisnica z konzultácie o výchovnovzdelávacích výsledkoch E. T. v materskej škole zo dňa 30.09.2016. To, že E. roky vyrastal v domácnosti starých rodičov je síce preukázaný fakt, je však rovnako preukázané, že táto skutočnosť nenastala prirodzene. V konaní nebol preukázaný ani hlavný dôvod, ktorý mal v zásadnej miere ovplyvniť rozhodnutie súdu, že by ju E. videl naposledy vo februári 2014. V konaní bol preukázaný kontakt so E. aj pri znaleckom dokazovaní Mgr. Nociarom, čo bolo v júli 2014. Tiež na strane 11 odôvodnenia napádaného rozhodnutia je konštatované, že sa stretla so E. na jar roku 2015. Je smutné, že súd, ktorý nariadil rodičom výchovné opatrenie, vo svojom ďalšom rozhodnutí konštatuje, že stretnutia matky s dieťaťom v rámci výkonu tohto výchovného opatrenia sú len sporadické. Na všetkých termínoch určených sa riadne zúčastňovala, inú možnosť byť so E. vzhľadom na postoj rodiny otca bohužiaľ nemá. Starí rodičia síce pred súdom prezentujú ochotu umožniť jej stretávanie sa so E., z ich vyjadrení v tomto konaní je však zrejмый ich postoj k odsúdeniu ich syna za týranie jej osoby. Uvádzajú, že veria v dokázanie neviny ich syna a tvrdia, že pravda sa ukáže. Ich syn sa na jej adresu vyjadruje, že žije pohoršujúcim životom, klame, podvádza a presadzuje intrigy. Ich právny zástupca tiež opakovane cituje z jej psychiatrických znaleckých posudkov a bagatelizuje fakt, že znalec - psychiater sa vyjadril, že napriek jej zdravotnému stavu je plne spôsobilá plnohodnotnej starostlivosti o dieťa. Ich „ochote“ umožniť E. bližšie ju spoznať nenasvedčuje ani fakt, že sa s ním nezúčastnili ďalšieho dohodnutého stretnutia u Mgr. Grúňa dňa 19.09.2016, ktorého sa zúčastnila sama. Rovnako dňa 02.10.2016 o 10-tej hodine, kedy jej mali E. odovzdať na Hlinkovom námestí, podľa tohto napádaného uznesenia o neodkladnom opatrení „motivovali“ E. k stretnutiu s ňou slovami: „Musíš s ňou ísť, inak pôjdeme všetci do basy“. Súd v napadnutom uznesení konštatuje, že maloletý zostane v

prostredí, v ktorom vyrastá už roky, v ktorom mu nič nehrozí, nie je ohrozený jeho fyzický ani psychický vývin. Toto konštatovanie je nesprávnym skutkovým zistením, nakoľko zo znaleckých posudkov Dr. Jančárovej a Mgr. Nociara jednoznačne vyplýva, že výslovné prostredie otca, teda aj starých rodičov a súrodencov otca dieťaťa ničí psychický vývoj dieťaťa. Rovnako podľa jej názoru nie je dieťaťu na prospech, keď ho svojvoľne už viac ako mesiac nevodia do predškolského zariadenia, nakoľko je v predškolskom veku a potrebuje absolvovať predškolskú prípravu. Nesprávne právne posúdenie súdu vidí v tom, že náhradnú starostlivosť o dieťa je potrebné zabezpečiť, ak výkon rodičovských práv a povinností zlyhá, teda ak rodičia nie sú schopní komplexne zabezpečiť starostlivosť o dieťa. V konaní bolo preukázané, že zlyhal výkon rodičovských práv a povinností zo strany otca dieťaťa, ktorému bol E. zverený, a to z dôvodov jeho výkonu trestu odňatia slobody. E. má však aj ju, matku, ktorá za to, aby sa oň mohla osobne starať, bojuje už od 16.05.2013. Vo všetkých súdnych konaniach bolo preukázané, že je po zdravotnej, ako aj ekonomickej stránke, a to aj po stránke osobnostnej plne spôsobilá vykonávať svoje rodičovské povinnosti voči E. a on má podľa čl. 7 Dohovoru o právach dieťaťa právo na starostlivosť zo strany rodičov. Ani kolízny opatrovník nikdy nevytkol z jej strany žiadne nedostatky ohľadne pripravenosti osobne sa starať o dieťa. Inštitút náhradnej osobnej starostlivosti prichádza do úvahy, ak sa rodičia maloletého dieťaťa nechcú, resp. nemôžu oň starať. Súd povinne má zvažovať, či sú dané príčiny na nariadenie náhradnej osobnej starostlivosti. Podľa publikovaného rozhodnutia Ústavného súdu SR IV. ÚS 271/08-9 starostlivosť o deti a ich výchovu je ústavným právom rodičov tak, ako je ústavným právom detí právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Ďalšie osoby môžu nahradiť výchovné pôsobenie rodičov iba ak žiadny z rodičov nemôže, resp. nechce si plniť svoje úlohy. Navrhuje odvolaciemu súdu, aby zmenil napádané uznesenie vo výroku o dočasnom zverení maloletého E. do náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov tak, že ich návrh v celom rozsahu zamietne a vo výroku, ktorým návrh matky prvostupňový súd zamietol, tak, že mu v celom rozsahu vyhovie.

5. Starí rodičia vo vyjadrení k odvolaniu poukazujú, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o dočasnom zverení maloletého do starostlivosti matky alebo starých rodičov veľmi citlivo a starostlivo zvažoval, čo bude v súčasnej dobe v najlepšom záujme maloletého dieťaťa. Nakoniec aj samotná matka vo svojich vyjadreniach uvádzala, že maloletý ju nepozná. Psychológ Mgr. Grúň z CPPPaP Žilina vo svojej správe zo dňa 18.11.2016 zo stretnutia konaného dňa 02.11.2015 uviedol, že najschodnejšia sa javila forma stretávania sa matky s maloletým na verejnom priestranstve. Túto formu stretávania matka odmietla kvôli tomu, že podľa jej slov ju E. otec týral, a teda nemôže sa stretnúť s ním a E. na verejnom priestranstve. Podľa slov matky nevidela E. cca 8 mesiacov. S matkou prebral aj možnú verziu - chce sa stretávať so E. bez prítomnosti exmanžela - upozornil ju na to, že E. je hanblivý a pravdepodobne nie je možné hneď realizovať stretnutie matka - E. bez prítomnosti exmanžela. Matka takisto odmietla, aby E. chodila navštevovať do U., lebo je celá rodina proti nej. Stará matka udáva, že si nevie predstaviť, že by si na stretávanie s dieťaťom, s ktorým chce byť, pretože ho ľúbi, vyhradzovala podmienky, a pokiaľ by neboli splnené, tak by sa s ním nestretávala. Pokiaľ matka tvrdí, že sa stretla s dieťaťom v januári 2014, toto tvrdenie sa nevzťahuje na stretávanie ako také, pretože sa s ním stretla pri odchode zo škôlky domov. Poukazujú aj na viaceré konania matky, ktoré majú svedčiť o tom, ako jej záleží na maloletom. Ako starí rodičia majú za to, že dieťa je šťastné v prostredí, v ktorom vyrastá už 3 roky. Má tam vytvorené pevné väzby nielen s nimi, ale aj so širšou rodinou. U nich v domácnosti a výchovnom prostredí ho nemá čo ohroziť. Nie je ohrozený jeho psychický a fyzický vývin. Poukazujú na vyjadrenie psychológa CPPPaP Žilina zo dňa 25.08.2016, práve na ktoré súd prihliadal. Psychológ v ňom uvádza, že citová naviazanosť dieťaťa na starých rodičov má byť viditeľná, pravdepodobne je vyššia ako k matke. Odporučil toto svoje tvrdenie verifikovať znaleckým dokazovaním. Matka poukazuje aj na zistenia kolízneho opatrovníka, z ktorého správy si však vyberá informácie v zmysle, že otec býva s maloletým u svojich rodičov (hoci inými dôkazmi bolo preukázané, že otec je v ÚVTOS) a že navštevuje škôlku. Kolízny opatrovník musel popísať pomery ohľadom bývania a spolubývajúcich osôb. Samozrejme, že kolízny opatrovník si je vedomý toho, že otec je v ÚVTOS. To, že E. je na nejaký čas doma s ich dcérou, je iba dočasným a krátkodobým javom, boli predsa letné prázdniny. Po nich však nastali v ich rodine také zmeny, že z ich pohľadu je teraz pre E. lepšie zostať s nimi doma. Po porade s pani riaditeľkou materskej školy a triednou učiteľkou sa dohodli, že vzhľadom na situáciu bude najlepšie, keď E. znovu absolvuje adaptačný proces, podľa možnosti začne navštevovať materskú školu 2 - 3 hodiny denne. Nakoľko E. je predškolač, dostali zo škôlky všetky pracovné zošity, básničky a učia sa doma. Musí sa vyrovnáť so stratou blízkej osoby. Situácia sa vyhrotila najmä zavinením samotnej matky. Pokiaľ matka predložila do spisu kópiu zápisnice z konzultácie o výchovnovzdelávacích výsledkoch E. T. MŠ Nesluša zo dňa 30.09.2016, nevedia, čo má predmetná zápisnica dokazovať. Matka sa dostavila do MŠ v Nesluši dňa 20.09.2016 s tým, že má záujem o konzultáciu. Pani riaditeľka jej slušne vysvetlila, že na ňu nemá

čas, nech sa s ňou telefonicky spojí. Matka situáciu nezvládla a na riaditeľku napísala sťažnosť. Obec Nesluša vykonala šetrenie podanej sťažnosti, z ktorého vyplynulo, že nič z toho, čo bolo uvedené v sťažnosti matky sa nepotvrdilo. Sťažnosť bola vyhodnotená ako neopodstatnená. Majú za to, že pokiaľ by súd aj vzal do úvahy 2 stretnutia matky s maloletým, na ktoré matka poukazuje, nič to nemení na skutočnosti, že maloletý matku nepozná, má z nej strach a odmieta kontakt s ňou. Popisujú priebeh stretnutí, ktoré boli realizované 19.09.2016, 28.09.2016 (matka sa stretnutia nezúčastnila), 02.10.2016 a 16.10.2016. Ako starí rodičia sú zúfalí zo situácie ohľadom maloletého E.. Majú ho zvereného dočasne do osobnej starostlivosti a majú záujem na tom, aby sa s matkou stretával. Pokiaľ sa na tieto stretnutia matka dostavila, ale k prevzatiu dieťaťa nedošlo z dôvodu, že maloletý s ňou odmietol ísť, veľmi sa bál, kričal, bol vystresovaný, žiadal ich, aby išli hneď domov. Po realizácii stretnutí je vždy veľmi rozrušený a vyľakaný. Po každom takomto stretnutí zasielajú správu kolíznemu opatrovníkovi. Dokonca tento orgán žiadali o pomoc a radu, ako majú postupovať. Majú za to, že situácia je tak vážna, že k zmene bez odbornej pomoci nedôjde. Forma stretávania tak, ako je nastavená v súčasnosti, nie je prospešná ani im, ani maloletému E., ani matke. Pokiaľ matka poukazuje na znalecké posudky MUDr. Jančárovej a Mgr. Nociara, k týmto sa v konaní o zverenie do starostlivosti ich syn vyjadril a súd účelovú kvalitu spomínaných znaleckých posudkov vyhodnotil nakoniec rozhodnutím, ktorým zveril maloletého E. do osobnej starostlivosti ich syna. Samotná matka s takýmto zverením pod ťarchou dôkazov súhlasila a uzavrela v tomto zmysle dohodu o úprave práv a povinností. Pokiaľ sa matka obáva o absolvovanie predškolskej prípravy E., tak potvrdzujú, že táto prebieha, doma sa s maloletým učia v spolupráci s materskou školou a E. bude opäť navštevovať škôlku. Okrem iného predškolská príprava nie je v Slovenskej republike povinná. Pokiaľ matka tvrdí, že mal zlyhať výkon rodičovských práv a povinností zo strany otca dieťaťa, s týmto tvrdením nesúhlasia. Maloletý bol zverený do starostlivosti ich syna. Je to práve matka, ktorá v starostlivosti zlyhala. Skutočnosť, že veria v nevinu svojho syna, nemá žiadny význam pre stretávanie matky s maloletým. Nie je však možné, aby matka po tom, čo maloletého podľa jej vlastných vyjadrení nevidela 8 mesiacov, chcela hneď styk uskutočňovať bez prítomnosti E. blízkej osoby. V tomto význame súd prvej inštancie zaujal stanovisko, že bude lepšie maloleté dieťa zveriť im, príbuzným, ktorých dieťa pozná, ktorým dôveruje a je s nimi zžitý. Vnuka milujú, je centrom ich sveta a majú s nim krásny vzťah. On je ešte malý, nerozumie situácii, správa sa ako cíti, nevie svoje pocity ani ich dôvody vysvetliť. Zlé rozhodnutie kohokoľvek v tomto vzťahu môže spôsobiť vážne poškodenie emócií na oboch stranách. Uvádzajú, že podľa judikatúry ESLP najlepší záujem dieťaťa môže v závislosti na svojej povahe a závažnosti prevážiť nad záujmom rodiča. ESLP v tomto ohľade opakovane konštatoval, že čl. 8 v žiadnom prípade neopravňuje rodiča, aby žiadal prijatie takých opatrení, ktoré by poškodzovali zdravie a rozvoj dieťaťa. Použitie donucovacích opatrení bude odôvodnené iba v prípade zjavne nezákonného konania rodiča, s ktorým dieťa žije. Ide o prípady, kedy rodič, s ktorým dieťa žije, aktívne bráni styku druhého rodiča s dieťaťom. Iná je však situácia, kedy rodič, s ktorým dieťa žije, v styku druhého rodiča s dieťaťom aktívne nebráni, avšak dieťa vyslovene styk odmieta. Osobitne významným je tento aspekt v prípadoch, ak je odmietanie rodiča dieťaťom zapríčinené správaním tohto rodiča, ak sa tento rodič nechová vo vzťahu k dieťaťu vždy vhodne a empaticky. V tomto ohľade upozorňujú, že v zmysle konštantnej judikatúry Ústavného súdu SR k čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky predstavujú Dohovor a judikatúra sa vzťahujúca pre vnútroštátne orgány aplikácie práva záväznú výkladovú smernicu. S ohľadom na vzniknutú situáciu navrhujú vo veci samej vykonať znalecké dokazovanie znalcom z odboru psychológia na posúdenie vhodnosti náhradnej starostlivosti oboch starých rodičov. V prílohe predkladajú aj vyjadrenie ich syna - otca maloletého k podanému odvolaniu matkou.

6. Z vyjadrenia otca k odvolaniu, ktoré predložili starí rodičia, vyplýva, že chce, aby dieťa ostalo doma, kde so svojim synom žil, teraz, keď dieťa prišlo o otca, na istý čas je povinnosťou jeho rodičov, aby chránili jeho psychický stav. Zo strany matky ide o jednu z jej ďalších intríg. Nezaujímal sa o stretnutia v poradenskom centre. Posudky, na ktoré poukazuje, sa nezakladajú na pravde. Kolízny opatrovník nikdy nevytkol žiadne nedostatky. Poukazuje na to, ako mu matka nadávala pred jeho uväznením. Tieto dôvody uvádzal v trestnom konaní, no nikto sa nimi nezaoberal. Poukazuje na to, že vo väzení je vinou ľudí, ktorých označuje ako „rodinkári a skorumpovanci“, je odsúdený za zločin, ktorý nespáchal. Žiadal v minulosti aj právnu zástupkyňu matky, aby vysvetlila svojej klientke, aby konala citlivo pri odovzdávaní dieťaťa. Snažil sa dohodnúť listom, no neúspešne. S maloletými deťmi treba konať citlivo, nie sú to veci, ktoré sa dajú preniesť, preložiť. Nesúhlasí s rozhodnutím bez pojednávania, pretože považuje za potrebné uviesť skutočnosti, ktoré doposiaľ neuviedol.

7. Okresná prokuratúra k vyjadreniu matky uviedla, že nariadenie neodkladného opatrenia je spravidla založené na skutočnostiach, ktoré navrhovateľ iba osvedčuje bez toho, aby k tejto skutočnosti bolo vykonané dokazovanie. Z toho dôvodu je pre prokurátora, ktorý vstúpil do konania, podstatné vykonanie dokazovania na pojednávaní, ako aj rozhodnutie vo veci samej. V tejto súvislosti však navrhuje pripojiť trestný spis Okresného súdu Žilina sp. zn. 3T/39/2014 a konfrontáciu jeho obsahu s tvrdeniami navrhovateľov, ako aj matky maloletého dieťaťa. V danom procesnom štádiu a v súlade s výzvou súdu predkladá zápisnicu o hlavnom pojednávaní zo dňa 11.05.2015 v trestnej veci sp. zn. 3T/39/2014, znalecký posudok PhDr. Stely Jančárovej č. 6/2014, ako aj rozhodnutie Obvodného úradu Žilina, odboru všeobecnej vnútornej správy pod sp. zn. ObÚ-ZA-OVVS3/2013/17683/1541, 1542, 1543/2KU zo dňa 18.09.2013. Jedným zo zásadných argumentov prezentovaných súdom pri nariadení neodkladného opatrenia a osvedčovaných navrhovateľmi je skutočnosť, že matka maloletého dieťaťa sa s ním nekontaktuje. Sama navrhovateľka však v inom konaní pripustila, že mala vedomosť o tom, že matka maloletého dieťaťa sa nemohla k dieťaťu dostať. Tento záver potvrdzujú aj skutočnosti zdokumentované v rámci priestupkového konania. Z tohto dôvodu spochybňuje skutkové tvrdenia navrhovateľov o nezájme matky o maloleté dieťa. Otec maloletého dieťaťa nie je schopný zabezpečovať starostlivosť o dieťa, nakoľko je vo výkone trestu. Matka maloletého dieťaťa má záujem a je schopná osobne zabezpečovať starostlivosť o dieťa. Nespochybňuje skutočnosť, že bolo a je výchovné prostredie zabezpečované u navrhovateľov, je však potrebné poukázať na to, že právo byť vychovávaný biologickými rodičmi je právo maloletého dieťaťa, nie právom rodičov, príp. osôb, ktoré chcú zabezpečovať náhradnú starostlivosť. K tvrdeniam matky, prezentovaným predovšetkým na poslednej strane podaného odvolania, nie je čo dodať, nakoľko vystihujú podstatu celej veci.

8. V ďalšom vyjadrení starí rodičia uvádzajú, že maloletého E. majú radi, býva u nich takmer od narodenia, poznajú ho, vedia, čo má rád, po čom túži, aj čoho sa bojí, financujú roky jeho potreby, trápia ich jeho situácia. Vedia, že jeho zverenie do ich starostlivosti je iba dočasné. Jediné, čo však chcú, je, aby žil dôstojne, aby s ním nebolo zaobchádzané doslova ako s „igelitkou“, aby nemal pocit, že ho dospelí môžu chytiť a preložiť z miesta na miesto, od človeka k človeku, len preto, že je malý, že sa nedokáže brániť. Chcú len, aby v konaní o dieťa mohol zaznieť aj jeho hlas. Preto po rozhodnutí okresného súdu požiadali Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina o vypočutie dieťaťa v dôstojných podmienkach. Žiadne opatrenia doposiaľ neboli urobené. Preto žiadajú odvolací súd, aby napriek žiadosti Okresnej prokuratúry Žilina nerozhodol od stola, bez pojednávania, bez vypočutia maloletého dieťaťa.

9. K vyjadreniu Okresnej prokuratúry v Žiline starí rodičia uvádzajú, že toto stanovisko je v rozpore s obsahom súdneho spisu. Preto vyjadrenia prokurátora vníma ako subjektívne a nerešpektujúce zistený skutkový stav. Predovšetkým spochybňujú tvrdenia, keď prokurátor tvrdí, že sama navrhovateľka mala v inom konaní pripustiť, že by mala vedomosť o tom, že matka sa nemohla k dieťaťu reálne dostať. Vraj tieto závery potvrdzujú aj skutočnosti zdokumentované v rámci priestupkového konania, že matka maloletého má záujem zabezpečovať starostlivosť o dieťa, že matka je schopná zabezpečovať starostlivosť o dieťa. Vyjadrenie prokurátora nezohľadňuje skutočné práva dieťaťa, keď konštatuje, že k tvrdeniam matky nie je čo dodať, nakoľko vystihujú podstatu celej veci. Pokiaľ by sa bol prokurátor dôsledne oboznámil s celým spisovým materiálom a aj obsahom spisu č. k. 21P/166/2013, nemohol by vydať uvedené vyjadrenie. Vítajú, že do konania vstúpil prokurátor, avšak predpokladajú, že bude konať podľa najlepšieho vedomia a svedomia a podľa tohto princípu bude uplatňovať zákony SR, bude postupovať spravodlivo a nestranne, rešpektovať a chrániť ľudskú dôstojnosť a bude sa vyvarovať akejkoľvek diskriminácie. Pokiaľ by takto prokurátor postupoval, nemohol by uviesť, že samotná navrhovateľka v inom konaní tvrdila, že má vedomosť o tom, že sa matka nemohla k dieťaťu dostať alebo že by tieto skutočnosti mali byť zadokumentované v priestupkovom konaní. Pokiaľ je prokurátor toho názoru, že matka je schopná osobne zabezpečovať starostlivosť o dieťa, ako si potom vysvetlí zistenie, že matka ako svedkovňou vymysleného incidentu označila troch príslušníkov Policajného zboru SR, ktorí však jej tvrdenia nepotvrdili, ako si vysvetlí tvrdenie matky, že nepozná svedka, ktorý svedčil proti jej schopnostiam zabezpečiť starostlivosť o dieťa, z ktorého sa nakoniec vyklul birmovný otec matky. K tvrdeniam prokurátora, že nie je čo dodať k tvrdeniam matky, poukazuje najmä na vyjadrenia Centra pedagogickopsychologického poradenstva v Žiline, ako aj podanie správy z obce č. 1330/2016 zo dňa 07.09.2016. Ďalej poukazujú na záznamy zo stretávania sa matky s maloletým, keď matka sa ich nezúčastňuje alebo inak ich marí. K znaleckému posudku PhDr. Stely Jančárovej považujú za potrebné uviesť, že táto bola v konaní č. k. 21P/166/2013 usvedčená z nekorektného spracovania posudku a nevedela odôvodniť, na základe akých empirických postupov dospela k záverom v ňom uvedených. Z obavy zo svojej vlastnej trestnej zodpovednosti sa funkcie súdneho znalca vzdala. Jediné tvrdenie

prokurátora, s ktorým sa stotožňujú, je, že podstatné je vykonanie dokazovania na pojednávaní, ako aj rozhodnutie vo veci samej. Preto navrhujú, aby vo veci bolo vykonané potrebné dokazovanie za účelom rozhodnutia vo veci samej.

10. Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal napadnuté uznesenie na základe odvolania matky v rozsahu a z dôvodov daných ust. § 65, § 66 C. m. p. a bez nariadenia odvolacieho pojednávania napadnuté uznesenie zmenil v zmysle ust. § 388 C. s. p., keďže neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

11. Odvolanie matky považuje odvolací súd za dôvodné.

12. V zmysle ust. § 325 ods. 1 C. s. p., neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

13. V zmysle čl. 4 C. m. p., súd aplikuje a interpretuje právo rovnako vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania. Ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho najlepšom záujme a ak je to vhodné, informuje dieťa o všetkých podstatných otázkach týkajúcich sa priebehu konania a veci samej.

14. V zmysle ust. § 28 ods. 1 Zákona o rodine, súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä a) sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa, b) zastupovanie maloletého dieťaťa, c) správa majetku maloletého dieťaťa.

15. V zmysle ust. § 28 ods. 2 Zákona o rodine, rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia. Pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa.

16. V zmysle ust. § 30 ods. 1 Zákona o rodine, rozhodujúcu úlohu vo výchove dieťaťa majú rodičia. Rodičia majú právo vychovávať deti v zhode s vlastným náboženským a filozofickým presvedčením.

17. V zmysle ust. § 24 ods. 4 Zákona o rodine, súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi.

18. V zmysle ust. § 44 ods. 1 Zákona o rodine, náhradnou starostlivosťou je viacero osobitne usporiadaných, na seba nadväzujúcich a vzájomne sa podmieňujúcich dočasných opatrení, ktoré nahrádzajú osobnú starostlivosť rodičov o maloleté dieťa v prípadoch, ak ju rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť.

19. Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa (publikované v Zbierke zákonov pod č. 104/1991 Zb.), záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

20. V danom prípade je napadnutým rozhodnutím uznesenie okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia. Niet pochybností, že v danom prípade boli osvedčené podmienky pre vydanie neodkladného opatrenia, keď bolo potrebné dočasne upraviť starostlivosť o maloletého E. z dôvodu, že otec dieťaťa, ktorému bolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti, sa z dôvodu výkonu trestu odňatia slobody nemôže o dieťa postarať. Je tu teda daná naliehavá potreba upraviť dočasnú starostlivosť o maloletého E. do času, kým okresný súd rozhodne o návrhu starých rodičov na zverenie dieťaťa do ich náhradnej starostlivosti a zároveň o návrhu matky na zverenie maloletého E. do jej osobnej starostlivosti.

21. Základným princípom, ktorým sa súd pri rozhodovaní o dočasnej starostlivosti maloletého E. musí spravovať, je najlepší záujem maloletého dieťaťa, tak ako to vyplýva z vyššie citovaných procesných a hmotnoprávných predpisov. Uvedené predpisy však tento pojem nedefinujú, jeho obsah musí stanoviť súd na základe konkrétnych okolností veci. Záver o tom, čo je pre konkrétne dieťa jeho

najlepším záujmom, musí vychádzať zo zistených okolností a musí sa uskutočniť tak, aby v plnej miere rešpektovalo všetky práva dieťaťa zakotvené v Dohovore o právach dieťaťa a jeho opčných protokoloch, ako aj v hmotnoprávných ustanoveniach Zákona o rodine.

22. Najlepší záujem dieťaťa musí byť skúmaný aj v štádiu nariadenia neodkladného opatrenia. V tomto štádiu konania sa však dokazovanie vo vlastnom zmysle nevykonáva, má tu podobu osvedčovania rozhodných skutočností, ktoré prezentuje navrhovateľ vo svojom návrhu, pričom spravidla je potrebné vychádzať z obsahu súdneho spisu, vrátane listinných dôkazov, ktoré sú jeho obsahom. V súdnej veci však okresný a krajský súd nie sú odkázané iba na tvrdenia samotných navrhovateľov (starých rodičov a matky), pretože obsahom súdneho spisu Okresného súdu Žilina sp. zn. 21P/209/2016, vrátane pripojeného spisu Okresného súdu Žilina sp. zn. 21P/166/2013, je celý komplex listinných dôkazov zahŕňajúci najmä doposiaľ vydané súdne rozhodnutia, týkajúce sa tak úpravy práv a povinností k maloletému E., ako aj trestnej zodpovednosti otca, znalecké posudky, týkajúce sa psychologických profilov matky a otca, vzájomného vzťahu rodičov a maloletého E., zápisnice o pojednávaní, správy kolízneho opatrovníka, Centra poradenskopsychologických služieb, ako aj samotné návrhy a vyjadrenia účastníkov. Takýto komplex listinných dôkazov umožňuje súdu v štádiu o nariadenie neodkladného opatrenia prijať záver o najlepšom záujme maloletého dieťaťa z hľadiska jeho zverenia do dočasnej starostlivosti. Odvolací súd zdôrazňuje, že ide o dočasné opatrenie, ktoré bude platiť len do vydania rozhodnutia vo veci samej, po tom, ako súdy vykonajú dokazovanie podľa zásad zakotvených v Civilnom sporovom poriadku a Civilnom mimosporovom poriadku.

23. Je nepochybné, že najlepším záujmom dieťaťa, tak ako to vyplýva z medzinárodného dokumentu, ako aj Zákona o rodine, je, aby vyrastalo v rodinnom prostredí tvorenom matkou a otcom, čo je najvhodnejšie prostredie pre všestranný a harmonický vývin dieťaťa. Po rozvode manželstva však dieťa nemôže vyrastať v prirodzenom rodinnom prostredí tvorenom biologickým otcom a matkou, preto súd musí skúmať, ktoré prostredie je pre všestranný a zdravý vývoj dieťaťa najharmonickejšie. Súd musí prihliadať na okolnosti, ktoré súvisia s individuálnymi charakteristikami dotknutého dieťaťa ako je vek, pohlavie, stupeň zrelosti, skúsenosti, príslušnosť k menšinovej skupine, telesné, zmyslové alebo intelektuálne postihnutie, ako i sociálne prostredie, v ktorom posudzované dieťa žije, ďalej okolnosti ako prítomnosť, či absencia rodičov dieťaťa a kvalita vzťahov dieťaťa s biologickou alebo náhradnou rodinou. Koncepcia Dohovoru o právach dieťaťa, ako aj Zákona o rodine je taká, že dieťa majú právo a povinnosť vychovávať predovšetkým jeho rodičia. Prioritné je tu však nie ani tak právo rodiča vychovávať svoje dieťa, ako právo dieťaťa byť vychovávané svojimi rodičmi. Až pre prípad, keď rodičia nie sú dieťaťu schopní zabezpečiť starostlivosť a výchovu zodpovedajúcu jeho najlepšiemu záujmu, prichádza do úvahy zverenie dieťaťa iným osobám. Vychádzajúc zo skutočností a listinných dôkazov, ktoré vyplývajú odvolaciemu súdu z obsahu spisu, nemožno konštatovať, že matka nie je osobou, ktorá nedokáže dieťaťu zabezpečiť starostlivosť zodpovedajúcu jeho najlepšiemu záujmu.

24. Záujem maloletého nemožno vidieť iba v tom, že za každú cenu treba rešpektovať vytvorený faktický vzťah. Nie je to namieste najmä vtedy, ak by faktický vzťah bol vyvolaný svojvoľným bezdôvodným nerešpektovaním súdnych rozhodnutí alebo práv druhého rodiča (R 21/1965). V súdnej veci je nutné z obsahu spisu konštatovať, že konaním otca, na ktorom sa podieľala aj jeho najbližšia rodina vrátane starých rodičov, sa vytvoril nezákonný stav, ktorý matku úplne vylúčil z možnosti podieľať sa na výchove svojho dieťaťa neumožňovaním nariadenej úpravy styku. Matka sa od roku 2013 až doposiaľ napriek existujúcim súdnym rozhodnutiam nevie dostať k reálnemu styku so svojím dieťaťom tak, aby mohla reálne vplyvať na jeho výchovu a zdravý psychomotorický vývoj. Od roku 2013, odkedy otec svojvoľne odňal dieťa zo starostlivosti matky (a to aj vzhľadom na útlý vek dieťaťa, kedy je starostlivosť matky z odborného hľadiska prvoradá) až po obdobie, keď dieťa bolo súdnym rozhodnutím otcovi zverené do starostlivosti, otec súdne rozhodnutia ohľadne styku matky s dieťaťom nerešpektoval a matke plnohodnotný styk s dieťaťom neumožnil. Napriek tomu, že starí rodičia „na papieri“ deklarujú ochotu zabezpečiť realizáciu styku matky s dieťaťom, doposiaľ z ich strany nedošlo k takému konaniu, ktoré by preukazovalo ich skutočný záujem o to, aby styk dieťaťa s matkou prebiehal. Za situácie, keď otec predtým, ako nastúpil výkon trestu, žil s nimi aj s dieťaťom v spoločnej domácnosti, mali možnosť spolupôsobiť pri realizácii styku matky s dieťaťom, sami sa „odovzdávaní dieťaťa“ zúčastňujú, napriek tomu neprispeli k naplneniu práva nielen matky, ale predovšetkým práva dieťaťa na stretávanie sa s rodičom, ktorému nebolo zverené do starostlivosti.

25. V tejto súvislosti odvolací súd konštatuje, že súhlasí s názormi prezentovanými starými rodičmi, že dieťa nie je vec, ktorá sa dá jednoducho odovzdať. Jedným z predpokladov zverenia dieťaťa či už dočasne alebo trvalo do starostlivosti, či už rodiča alebo inej osoby, je predpoklad, že takáto osoba musí dbať, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov, teda aj toho rodiča, ktorému dieťa nebolo zverené do starostlivosti, na udržiavanie pravidelného rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s takýmto rodičom. Ak má totiž rodič alebo osoba, ktorej bolo dieťa zverené, zdravú osobnosť, má k dieťaťu pozitívny vzťah, potom nebráni dieťaťu v styku s druhým rodičom ani v prípade, ak má voči nemu vlastné osobné výhrady. Takýto rodič alebo príbuzný totiž chápe, že realizácia styku s druhým rodičom je pre normálny vývoj dieťaťa a jeho celkovú životnú situáciu veľmi dôležitá. Tzv. preferenčný rodič (rodič, ktorému bolo dieťa zverené) alebo iná osoba, ktorej dieťa bolo zverené, ak správne pochopil význam svojej úlohy pri výchove dieťaťa, musí si byť vedomý toho, že má prvotnú zodpovednosť za prípravu dieťaťa na stretávanie s druhým rodičom. Nemôže teda nechávať na dieťati, či má alebo nemá chuť sa s druhým rodičom stretnúť. To zahŕňa aj psychologickú prípravu dieťaťa na styk s druhým rodičom, rešpektovanie úlohy druhého rodiča v živote dieťaťa a vedenie dieťaťa k pozitívnemu vzťahu k druhému rodičovi. Úloha druhého rodiča pri výchove má svoj význam, a pokiaľ by nebol preferenčný rodič schopný zabezpečiť druhému rodičovi právo podieľať sa na výchove dieťaťa v určenom rozsahu, potom možno dôvodne pochybovať o výchovnej spôsobilosti tohto rodiča. Do práva rodiča výchovne pôsobiť na svoje dieťa možno obmedzujúco zasiahnuť len vtedy, ak na to existujú dôvody, ktoré by mohli viesť k obmedzeniu výkonu rodičovských práv. Bez existencie týchto dôvodov niet dôvodu na to, aby bol výchovný vplyv jedného rodiča neprimerane obmedzovaný.

26. Napriek tomu, že na strane matky neexistujú okolnosti, pre ktoré by mal byť obmedzovaný jej vplyv na výchovu dieťaťa, od roku 2013 jej zo strany otca a starých rodičov nebol umožnený plnohodnotný styk so svojim dieťaťom. Takáto skutočnosť je pre zdravý psychomotorický vývoj dieťaťa negatívna a podľa názoru odvolacieho súdu na zdravom psychomotorickom vývoji dieťaťa spôsobuje nenávratné škody.

27. Uvedená situácia viedla aj k tomu, že vzťah matky a dieťaťa je v súčasnosti odcudzený. Podľa názoru odvolacieho súdu však starí rodičia dieťaťa nie sú schopní prispieť k obnoveniu pozitívneho vzťahu matky a dieťaťa.

28. Zo samotných podaní starých rodičov vyplýva, že nerešpektujú úlohu matky v živote maloletého E., keď nekriticky pristupujú k závažnému konaniu otca dieťaťa, svojho syna a zo vznikutej situácie, kedy je ich syn vo výkone trestu, vinia matku. Na rozdiel od nekritického prístupu rodičov ku konaniu svojho dieťaťa pre súd sú záväzné výsledky trestného konania (§ 193 C. s. p.), keď z rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 3T/39/2014-1061 zo dňa 6. júna 2016 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 1To/57/2016-1147 zo dňa 23. augusta 2016 bolo právoplatne zistené, že otec sa dopustil voči matke zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, za čo bol odsúdený na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 3 roky a 4 mesiace. V tomto konaní bola právoplatne preukázaná vina otca na uvedenom trestnom čine, keď matku dieťaťa, ktorá bola poškodenou v trestnom konaní, dlhé obdobie podroboval ponižujúcemu a neľudskému zaobchádzaniu. Práve skutočnosť, že starí rodičia neuznávajú úlohu matky v živote maloletého E., ktorý má v súčasnosti iba 5 rokov a absencia vplyvu matky spôsobuje podľa názoru odvolacieho súdu nenávratné škody v jeho citovom vývoji, nie sú vhodnou osobou na zabezpečenie dočasnej starostlivosti o dieťa. Podľa názoru odvolacieho súdu vo výchove dieťaťa uprednostňujú svoje vlastné záujmy pred záujmom maloletého dieťaťa.

29. V prípade maloletého E. ide o dieťa v útľom veku, keď prítomnosť matky je pre zdravý psychomotorický vývoj nezastupiteľná. Je potrebné, aby osoba, ktorej dieťa bude zverené do starostlivosti, bola schopná dieťaťu odovzdávať základné zásady morálky prejavujúce sa rešpektom právam iných, úcte k ľuďom, záujem o vzdelanie, empatiu, tvorivosť, cieľavedomosť, toleranciu. Z obsahu spisu nevyplýva, že by na strane matky takéto predpoklady neboli. Z obsahu spisu nemožno na strane matky vyvodit' žiadne okolnosti, ktoré by ju z tejto úlohy diskvalifikovali.

30. Nepochybne dôležitým faktorom posudzovania záujmu maloletého dieťaťa sú citové väzby dieťaťa k osobe, ktorej má byť dieťa zverené do starostlivosti. V tejto súvislosti odvolací súd konštatuje, že v dôsledku faktického stavu, kedy dieťa bolo odlúčené od matky a dlhodobo žilo s otcom a jeho rodinou, má v súčasnosti dieťa vybudované pozitívne citové väzby práve k otcovi a k jeho rodičom, teda starým rodičom dieťaťa. Zisťovanie citových väzieb dieťaťa môže byť však relevantné len v prípade, ak dieťa má

zabezpečený pravidelný a rovnocenný kontakt s oboma rodičmi. Ak dieťa už dlhšiu dobu žije len s jedným z rodičov, príp. so starými rodičmi, ktorí na neho informačne a výchovne prevažne pôsobia, potom sa význam tohto kritéria stráca. Je logické, že dieťa bude preferovať toho rodiča, s ktorým prevažne žije a ktorý mal dostatok vlastného priestoru na to, aby vôľu dieťaťa formoval, na rozdiel od druhého rodiča, ktorý bol z kontaktu s dieťaťom vylúčený. V tomto prípade potom treba zisťovať, ktoré okolnosti viedli k strate kontaktu medzi druhým rodičom a dieťaťom, či išlo o zavinené konanie preferenčného rodiča alebo nezáujem zo strany druhého rodiča.

31. V tomto smere napriek tvrdeniam navrhovateľov - starých rodičov, podľa ktorých otec vytváral matke vhodné predpoklady na stretávanie sa s dieťaťom a matka o stretávanie nemala záujem, z obsahu spisu toto konštatovať nemožno. Vychádzajúc zo záverov priestupkového konania, na ktoré poukázala Okresná prokuratúra Žilina, ako aj z výsledkov trestného konania, rovnako možno konštatovať, že otec maril styk dieťaťa s matkou, keď nerešpektoval súdne rozhodnutie. Matka sa musela opakovane nedôstojne domáhať styku s dieťaťom, či už v bydlisku otca alebo na verejnom priestranstve, keď dieťa nebolo na styk s matkou z psychologického hľadiska pripravené a nedošlo k odovzdaniu dieťaťa matke. Zároveň, vychádzajúc zo záverov trestného konania, nemožno opomenúť, že stretávanie sa matky s dieťaťom v prítomnosti otca, keď matka bola v dôsledku trestného činu otca dlhodobo podrobená hrubému nedôstojnému a ponižujúcemu zaobchádzaniu a prejavovali sa u nej príznaky týranej osoby, nebolo najvhodnejšie. V dôsledku dlhodobého vývoja tak došlo zavinením preferenčného rodiča k odcudzeniu vzťahu matky a dieťaťa, keď došlo k pretrhnutiu citových väzieb medzi dieťaťom a matkou. Pokiaľ sa však za takýchto okolností vytvoril citový vzťah medzi dieťaťom a otcom a zároveň dieťaťom a starými rodičmi, súd nemôže preferovať takto vytvorený citový vzťah pred právom dieťaťa, aby vyrastalo v prostredí so svojím biologickým rodičom, ktorý je schopný zabezpečiť starostlivosť o dieťa. Zotrvaním dieťaťa vo výchove starých rodičov by dochádzalo k ďalšiemu odcudzovaniu dieťaťa a matky, čo nezodpovedá záujmu maloletého dieťaťa. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti odvolací súd sa domnieva, že starí rodičia nie sú schopní zabezpečiť postupné obnovovanie citového vzťahu matky a dieťaťa. Ponechaním dieťaťa v ich starostlivosti by dieťa vyrastalo v prostredí, kde nie je rešpektovaná úloha matky. Čím skôr sa dieťa dostane k matke, tým je väčší predpoklad obnovenia ich vzájomných citových vzťahov, čo je predpokladom harmonického psychomotorického vývoja dieťaťa do budúcnosti. Hoci v súčasnosti je matka pre dieťa takmer neznámou osobou, vzhľadom na prirodzené puto medzi matkou a dieťaťom je predpoklad rýchlej adaptácie dieťaťa na prostredie matky. Zotrvanie dieťaťa v starostlivosti starých rodičov by viedlo k úplnému odcudzeniu vzťahu medzi matkou a dieťaťom a nenávratným škodám na vývoji maloletého dieťaťa spôsobených strádaním úlohy matky v jeho živote. Úloha matky v živote malého dieťaťa je nezastupiteľná a nie sú ju schopní v plnom rozsahu nahradiť ani blízki príbuzní dieťaťa. Niet rozumného dôvodu, pokiaľ dieťa má matku, ktorá je schopná a chce zabezpečiť výchovu, aby dieťa naďalej ostávalo v starostlivosti starých rodičov, takýto stav nie je v súlade s najlepším záujmom maloletého dieťaťa.

32. Z obsahu pripojeného spisu Okresného súdu Žilina sp. zn. 21P/166/2013 odvolací súd zistil viaceré skutočnosti, ktoré ho utvrdzujú v tom, že prirodzená úloha matky je v živote dieťaťa nezastupiteľná. Odvolací súd poukazuje na znalecký posudok PhDr. Stely Jančárovej 6/2014, ktorá uviedla: „Odmietavý postoj dieťaťa k styku s matkou, ako ho otec verbalizuje, nie je prirodzeným prejavom dieťaťa. Veľmi pravdepodobne je v dôsledku negatívneho ovplyvňovania dieťaťa otcom a jeho rodinou proti matke. Výchovné prostredie matky pôsobí na maloleté dieťa priaznivo, predstavuje jeho citové zázemie a bezpečie. Výchovné prostredie otca s vysokou pravdepodobnosťou ovplyvňuje dieťa v negatívnom postoji k matke, čo narušuje nevyhnutné citové zázemie a bezpečie dieťaťa. Aj keď je nepochybné, že výchovné prostredie u otca zabezpečuje vývinové potreby dieťaťa, ale vyvíja aj úsilie izolovať dieťa od matky, čo je nepriaznivý jav.“ Znalkyňa odporučila zveriť maloleté dieťa do osobnej starostlivosti matky. Odvolací súd poukazuje aj na posudok MUDr. Stanislava Kolára (psychiatra), z ktorého záverov vyplynulo, že matka je z psychiatrického hľadiska plne schopná zabezpečiť vhodné výchovné prostredie a zázemie pre výchovu maloletého. Porucha osobnosti a adaptačné poruchy u matky neohrozujú zdravie alebo život maloletého a nevylučuje zverenie maloletého dieťaťa do starostlivosti matky. Zo znaleckého posudku Mgr. Františka Nociara, znalca z odboru klinická psychológia detí a dospelých vyplynulo, že: „Vzťah k maloletému synovi E. je na strane matky primerane vytvorený, primerane sa vytvára od prvých chvíľ života dieťaťa. V tomto veku a vývinovom období je to tak pre dieťa, ako aj pre matku veľmi citlivé obdobie, v ktorom je fyzická osobná blízkosť a kontakt významný pre zdravé vytváranie a vývin osobnosti dieťaťa. Dlhodobá fyzická absencia matky je faktorom, ktorý vážne narúša vzťah a spôsobilosť na strane dieťaťa adekvátne tento vzťah v budúcnosti realizovať. U matky neboli

zistené žiadne také faktory, ktoré by ju v tejto úlohe a spôsobilosti poskytovať výchovu a starostlivosť synovi diskvalifikovali. Otcom podávaný názor, že psychické poruchy, kvôli ktorým matka podstúpila liečbu, ju zneschopňujú v starostlivosti o syna, sú predsudkami, ktoré nemajú z odborného hľadiska opodstatnenie. Pri vyšetrení maloletého dieťaťa sa prejavovali narušenia psychického vývinu, ktoré mali odzrkadlenie najmä v zajakavosti a amnesticky uvádzanom nočnom pomočovaní. Tieto poruchy sú následkom napätia, diskomfortu v rodinnom prostredí, ktoré dieťa prežíva. Na odstránenie týchto javov by v prvom rade mala nastať zmena prístupu rodičov, upustenie od správania, ktoré tieto poruchy vyvoláva, a to tak u otca, ako aj u matky. Neprítomnosťou matky dieťa pociťuje výraznú ujmu vo vzťahu a jeho prirodzených potrebách, vo vzťahu s matkou, potrebu mať ju pri sebe, cítiť sa pri nej vzťahovo isto a bezpečne, mať jej emočnú osobnú a fyzickú blízkosť a tak si vytvárať prirodzený osobnostný priestor na zdravý vývin. Prostredie u otca, kde je dieťa prevažný čas, nenapomáha zdravému postoju dieťaťa k matke, skôr ho negatívne ovplyvňuje. V hodnotení zverenia dieťaťa do starostlivosti jedného z rodičov je dôležitý aj fakt, že v prípade zverenia dieťaťa do starostlivosti matky je táto ochotnejšia ponechávať primeraný priestor pre styk otca s dieťaťom, kým otec sa v tomto smere javí ako radikálnejší a aj z doterajšej praxe je zrejmé, že priestor a možnosť stretávania matky s dieťaťom obmedzuje na základe svojho rozhodnutia, hoci tým nerešpektuje záujem dieťaťa". Hoci od podania týchto znaleckých posudkov už uplynul dlhší čas, tieto sú použiteľné aj pre rozhodnutie o predbežnom opatrení. Ako to totiž vyplýva zo samotných podaní účastníkov, situácia sa zhoršila, dieťa stratilo aj osobu otca ako preferenčného rodiča, na ktorého bolo zvyknuté. Odcudzenie dieťaťa a matky sa prehĺbilo, keď od podania týchto posudkov otec a neskôr aj starí rodičia nevytvárajú predpoklady pre reálny styk matky s dieťaťom, čo mohlo existujúce problémy iba prehĺbiť.

33. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd dospel k záveru, že záujmu maloletého dieťaťa zodpovedá jeho dočasné zverenie do starostlivosti matky. Úloha matky je v živote maloletého E. vzhľadom na jeho útlý vek nezastupiteľná a jeho vývinové potreby si jej prítomnosť vyžadujú. Aj zo správy kolízneho opatrovníka vyplýva, že matka má vytvorené vhodné výchovné prostredie pre starostlivosť o dieťa a neboli na jej strane zistené žiadne skutočnosti, ktoré by ju z úlohy rodiča diskvalifikovali. Zároveň je u nej predpoklad, že do budúcnosti bude rešpektovať právo druhého rodiča na styk s dieťaťom. Hoci citové väzby dieťaťa a matky sú v súčasnosti bez zavinenia matky odcudzené, vzhľadom na to, že ide o najprirodzenejší biologický vzťah matka - dieťa, je predpoklad ich rýchleho vzájomného obnovenia, čo do budúcnosti je predpokladom vytvorenia stabilného výchovného prostredia pre zdravý psychomotorický a emočný vývoj maloletého E..

34. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté rozhodnutie okresného súdu zmenil tak, že maloletého E. dočasne zveril do starostlivosti matky a starým rodičom uložil povinnosť dieťa matke odovzdať. Z dôvodu uvedeného v rozhodnutí potom logicky zamietol návrh starých rodičov na zverenie dieťaťa do ich dočasnej starostlivosti.

35. Matka sa v podanom návrhu na vydanie neodkladného opatrenia domáhala aj úpravy vyživovacej povinnosti otca k maloletému E., preto odvolací súd v nevyhnutnej miere upravil vyživovaciu povinnosť otca v minimálnom rozsahu vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené neploleté dieťa, ktoré je povinný platiť každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery (§ 62 ods. 3 Zákona o rodine).

36. Uvedená úprava neodkladným opatrením stratí účinnosť právoplatným rozhodnutím súdu vo veci samej v konaní vedenom pred Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 21P/209/2016.

37. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 C. s. p.)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 C. s. p.)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 C. s. p.)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 C. s. p.)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 C. s. p.)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 Ods. 1 C. s. p. (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 C. s. p.)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 C. s. p.)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 C. s. p.)

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na výkon rozhodnutia vo veciach maloletých podľa štvrtej časti C.m.p. (vo vzťahu k prvým dvom výrokom uznesenia o zverení dieťaťa do starostlivosti matke a povinnosti odovzdať dieťa matke) a návrh na

vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona č.233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (vo vzťahu k výroku o výživnom).

Podľa § 238 ods.3 C.s.p., ak uznesenie ukladá povinnosť plniť, lehota na plnenie (zákonná lehota 3 dni) začína plynúť od doručenia uznesenia, jej uplynutím je uznesenie vykonateľné. Ak uznesenie neukladá povinnosť plniť, je ním subjekt viazaný doručením.